

.egykép kiállítás – 2026. április 30. – május 14.
Start Galéria – Budapest Margit körút 15-17.

Pál Gábor: Hullám és részecske (digitális fotó)

Idő

Van abban valami egészen izgalmas, hogy amikor megkaptam a megtisztelő felkérést, hogy megnyissam ezt a kivételes kiállítást, még egy másik országban éltünk. Azóta fordultunk egy jó nagyot, és hogy mi lesz, azt persze senki nem tudja, egy mégis bizonyos, alaposan át kell gondolnunk sztereotípiáinkat a társadalmunkkal kapcsolatban. Ez persze általános jó tanács – gondoljuk át sztereotípiáinkat - gyakran ismételtjük, de valahogy sosem vesszük komolyan. Ugyanakkor a nagy változások, amik az elmúlt évtizedekben úgy peregnek egymás után, hogy csak kapkodjuk a fejünket, más megvilágításba helyeznek egy csomó dolgot és a revíziójukra ösztökélnek, beleértve a művészet és a befogadás viszonyát is.

Hiszen a befogadás egyre kevésbé függ tértől és időtől, fragmentáltabbá és felszínesebbé vált, és amorális algoritmusok öntik elénk megszámlálhatatlan mennyiségben a képeket. Persze lehet azt mondani, hogy istenem, ilyen világot élünk, hát alkalmazkodjunk ehhez, az emberben mégis ott mozog az a gondolat, hogy ez nem jó. Nem csak a műalkotásoknak nem jó, de a befogadónak sem. Mindenből csak benyomás szintű zavaros paca marad és részlet semmi, ami nem tesz hozzá egy jottányit sem szemlélője történetéhez. Márpedig egy alkotás csak akkor hathat.

Az itt látható kiállítás koncepciója erre keres megoldást azzal a gesztussal, hogy mindössze egy kép került kifüggesztésre, ami számos következménnyel jár. A vándor, aki ide betéved kénytelen szemtől szembe kerülni a művel. Miután nincs egyéb, ami elterelné a figyelmét, alkalom adódik az elmélyült részletező szemlélődésre, van lehetőség kérdéseket feltenni azzal kapcsolatban, hogy mit látunk és megteremthetjük saját történetünket. Így aztán a befogadó sokkal nagyobb valószínűséggel fog erre a képre, illetve ezzel a képpel kapcsolatban a saját történetére emlékezni, mint egy sok alkotást felvonultató tárlaton. Vagyis a műalkotás nagyobb valószínűséggel hathat.

A befogadónak mindössze három dologra van szüksége: kíváncsiságra, szabad szellemi térre és időre. Az idő, mint oly sok alkalommal itt is kulcskérdés.

Az embernek igen sok problémája van vele. A legértékesebb erőforrása, mégis fillérekért árulja. Folyamatosan méri, ez rendezzi napjait, igazítja életét, állandóan aggódva figyel. Iszonyú kevés van belőle, pedig oly sok dolgot kéne tenni. A legszívesebben megállítaná, hogy sohase folyhasson, inkább fagyjon meg. Akkor a legboldogabb az ember, ha nem érzi. Mindeközben pedig valójában nincs, csak

egy koncepció, amivel meg tudjuk közelíteni és egymáshoz tudjuk hasonlítani a világ folyamatait, és számomra ez az egyik elsődleges jelentése az itt kifüggesztett alkotásnak.

Mindeközben mi állapotok után vágyakozunk. Természetes dolog ez, foggal-körömmel ragaszkodunk a kicsit is elviselhető kondíciókhoz, mert a változások unos-untalan saját végességünkkel szembesítenek. Állapotok azonban nincsenek. Csak számunkra láthatatlan és látható folyamatok. A befogadásnak sem állapota van, inkább folyamatként írható le az első fürkésző pillantásoktól az asszociációk megszületésén keresztül az alaposabb vizsgálatig és az értékítéletig. Lényegében a műalkotás megteremtéséig saját bensőnkben, ami már régen túllép a passzív befogadáson. Az már sok esetben csak rajtunk múlik, hogy ennek a folyamatnak az egyes elemei a saját időnkhez képest milyen hosszúak. 3 másodperc vagy 3 óra. Számos mű sokkal több figyelmet érdemel, mint amit szánunk neki. Ha elmélyedünk akár sokszor látott alkotásokban is, olyan részletek villannak fel, amiket odáig észre nem vettünk. Mindenki tudja milyen Mona Lisa mosolya, de nagyon kevesen tudnák felidézni a háttértájat a festményről.

Idővel foglalkozik a kiállításon Pál Gábor fotója is. Folyamatok különbözősége válik láthatóvá, hogy mennyire máshogy telik az idő a vízben gázoló alaknak és a felhőnek, hogy pár pillanatban mennyi elágazó idő keletkezik. Elcsíphetünk az isteni perspektívából valamicskét. Elképzelhetjük, hogy mindent egyszerre láthatunk. A sorozatos expozíció miatt, mintha koreografált rítus elevenedne meg. A nyári megmártózás szertartása, tele mozgással, csobbanással, kavargással, amit vonuló felhők méltósággal szemlélnek. Vagy haraggal? Ha tovább nézzük a képet, eldönthetjük, hogy a fő alak csak mártózni akar vagy úszni. Vajon valakikhez megy, vagy ismeretlen vizek felé a bójákon túlra tart? A többi fürdőző bízattja, figyel, vagy csak magával van elfoglalva? Egyáltalán összekapcsolhatók-e a főalakkal? Miképp festik meg a tükröződések a vizet? Beleképzelhetünk a felhőkbe is történetet, ami akár rímelhet a vízi forgatagra. Elképzelhetjük, hogy a kép bal szélén az a vitorlás merre fog szelet. És rákérdezhetünk arra, hogy a kép jobb szélén mi az isten az a világító pötty. Szándékosan nem akarom túlértelmezni a képet, csak az elemeivel kapcsolatban néhány kérdést megfogalmazni a számtalanból. Az mindenkinek a különbejáratú feladata ugyanis, hogy válaszoljon rájuk, ha akar. Én azt javaslom, hogy érdemes némi energiát ráfordítani, mert így belefeledkezünk a szemlélésébe, az időről gondolkozva nem is érezzük folyását, kilépünk belőle és ez kegyelmi állapot. Hát törekedjünk rá.

Haynal Ákos